اساتید دانشگاه راهکارهای خود را برای افزایش مشارکت سیاسی جامعه مطرح کردند

کارآمدی و تکثر؛ فرمول افزایش مشارکت

فرهیختگان دانشگاه

شماره مسلسل ۴۶۳۲ | پنجشنبه اول تیر ۱۴۰۲ | ۳ ذیحجه ۱۴۴۴ | ۲۲ ژوئن ۲۰۲۳ | شماره ۳۸۹۴

Thu | 22 Jun 2023 | vol.15 | No. 3894 | 16 Pages

www.Fdn.ir

دکتر طهرانچی در نشست نهایی‌سازی سند آمایش دانشگاه آزاد:

تربیت نیرو و ماموریت‌گرایی رشته‌ها مطابق با زیست‌بوم خواهد بود

اعضای هیات علمی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» روند نهایی‌سازی سند آمایش دانشگاه را تشریح کردند

آمایش واحدهای دانشگاه زیر ذره‌بین

دبیر شورای گسترش، آمایش، برنامه‌ریزی و کارآفرینی دانشگاه آزاد در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

هدفمندی آموزش عالی با طرح آمایش محقق می‌شود

دکتر طهرانچی در نشست نهایی‌سازی سند آمایش دانشگاه آزاد:

تربیت نیرو و ماموریت‌گرایی رشته‌ها مطابق با زیست‌بوم خواهد بود

دکتر محمدمهدی طهرانچی، رئیس دانشگاه آزاد از نشست نهایی‌سازی سند آمایش دانشگاه آزاد که از ۲۶ خرداد آغاز شده و تا یکم تیرماه ادامه دارد، بازدید کرد. دکتر طهرانچی با اشاره به برگزاری این نشست یک‌هفته‌ای با حضور متولیان تدوین سند آمایش استان‌ها گفت: «این اتفاق مانند داستان سیمرغ است که همه ما برای یک هدف متعالی گردهم آمدیم. واقعیت این است که نظام آموزش عالی و به‌طور کلی نظام آموزش دستخوش تحولات بسیاری شده است و در مقابل چشم‌مان می‌بینیم که چه بر سر نسل جوان آمده و آنها از آنچه دانشگاه و نظام آموزشی ارائه می‌دهد، راضی نیستند و آموزش اشباع‌شان نمی‌کند. به همین دلیل علاقه به تحصیل کمرنگ شده است.» وی ادامه داد: «سوالی که مطرح می‌شود این است که با توجه به پیچیدگی و فناورانه شدن زندگی و محیط اجتماعی، آیا جوانان بدون دانش‌های لازم می‌توانند آینده خود را تضمین کنند؟ آیا می‌خواهند به مصرف‌کننده دانش تبدیل شوند که دیگران برای آنها کار خواهند کرد یا خودشان در این مسیر پیشرو باشند؟ راهی که دانشگاه آزاد در مسیر تحول اجتماعی فناورانه در پیش گرفته است، همان مسیری است که برای پیدا کردن راه نجات سیمرغ می‌شویم.» رئیس دانشگاه آزاد یادآور شد: «کشور ما در طول تاریخ هیچ‌گاه مستعمره و برده نبوده است، اگر بد عمل کنیم، دیگران قدرت فکر ما را می‌گیرند و مستعمره خواهیم شد. اگر در همین جا بمانیم، آینده از آن ما نخواهد بود، بنابراین باید به‌طور اساسی در آموزش عالی تحول ایجاد کنیم؛ چراکه روش‌های گذشته گرا دیگر جوابگو نیست. واقعیت این است که آموزش عالی منزوی، معلق و جدا از جامعه مساله‌ای را حل نمی‌کند، به همین دلیل دانشگاه آزاد اسلامی به گونه‌ای دیگر می‌اندیشد و به‌دنبال روشمندی است.» دکتر طهرانچی با بیان اینکه رشته‌های دانشگاهی باید کار آمادگی بدهد و بسترساز زندگی باشد، اظهار کرد: «نمی‌شود وضعیت رشته‌های دانشگاهی را براساس میزان متقاضیان و اشتغال آن سنجید. به‌عنوان نمونه بیش از ۴ میلیون و ۵۰۰ هزار نفر از جمعیت کشور از طریق کشاورزی درآمدزایی می‌کنند، اما تعداد دانشجویان رشته کشاورزی دانشگاه آزاد حدود ۷ هزار نفر است. با این تفکر آیا باید کشاورزی و امنیت غذایی را تعطیل کنیم و به یک مصرف‌کننده بزرگ تبدیل شویم؟ عدم اقبال از رشته کشاورزی در حالی اتفاق افتاده که این صنعت روزبه‌روز فناورتر شده است. بنابراین در این مسیر آموزش باید تغییر کند، نه تعطیل شود.» وی با تاکید بر اینکه مبنای تغییر و تحول در دانشگاه آزاد براساس داده، دانش، اطلاعات و دانستن است، گفت: «معتقدیم باید داده مبنای تغییرات را انجام دهیم و اگر می‌خواهیم در آموزش عالی تحول رخ بدهد، این تحول با نگاه به آینده امکان‌پذیر است. بسیار خرسندیم که اعضای هیات‌علمی توانمند و فکور دانشگاه آزاد پای این اعتقاد ایستاده‌اند، این اقدام آغاز راه است. پیش از این شروعی تحت عنوان برنامه تحول و تعالی دانشگاه داشتیم که می‌خواهد یک اتفاق بزرگ را در کشور رقم بزند.» رئیس دانشگاه آزاد افزود: «افتخار ما این است که دانشگاه آزاد در گام اول انقلاب به تحصیل میلیون‌ها جوان و ایجاد هزار واحد دانشگاهی در کشور کمک کرده است، اما این دانشگاه در گام دوم می‌خواهد اتفاق دیگری را رقم بزند که قدم اول آن، علم و پژوهش است. واقعیت این است که دانشگاه آزاد تاکنون ۷ میلیون فارغ‌التحصیل تربیت کرده، اما منجر به آبادانی کشور نشده است، چون محیط پیرامونی را نشناختیم، در این مسیر ابتدا باید شناسایی صورت گیرد. دانشگاه آزاد با افتخار این کار را آغاز کرده تا بتوانیم آن را به صحنه ماموریت‌گرایی برسانیم و دانشجو را متناسب با نیاز تربیت کنیم.» دکتر طهرانچی با بیان اینکه دانایی فردی باید موجب توانایی فردی، دانایی سازمانی و توانایی سازمانی شود، اظهار کرد: «راه زیادی در پیش داریم و این نشست باید منجر به تربیت نیرو و ماموریت‌گرایی رشته‌ها مطابق با زیست‌بوم شود. یکی از دلایل مشکلات اقتصادی کشور این است که دانشگاه مدل اقتصادی تولید نکرده و نتوانسته برای حل مشکل، دانایی اجتماعی و توانایی اجتماعی خلق کند. اقتصاد مدلی علمی می‌خواهد، چون ابعاد آن بزرگ‌تر از ذهن فردی است، اقتصاد هر کشور از درون کشور و توسط علمای سازمانی، سازمان‌های عالم و مدل‌های عالمانه رونق می‌گیرد، بنابراین اگر دانشگاه را درست نکنیم، تورم و مشکلات اقتصادی درست نخواهد شد.» وی تصریح کرد: «رویه دانشگاه‌ها تاکنون بر این اساس بود که استاد عالم، دانایی فردی را به دانشجو منتقل می‌کرد. در مدل جدید به‌دنبال دانایی سازمانی هستیم؛ چراکه تاکنون دانشگاه‌های ما به این نکته توجه نداشتند که کشور به چه رشته‌هایی نیاز دارد و به همین دلیل رشته‌ها و سرفصل‌ها را از دانشگاه‌های غرب آورده و اجرا می‌کردند. به همین دلیل تاکنون دانایی فردی منجر به دانایی سازمانی نشده است. دانشگاه آزاد با درک این موضوع در راه دیگری قدم برداشته و به این نتیجه رسیده است که اگر بر روال فعلی بمانیم، به موزه تبدیل می‌شویم؛ چراکه دیگر نفع مردم در آمدن به دانشگاه نیست.» رئیس دانشگاه آزاد افزود: «تا پیش از این دانشگاه آزاد به‌صورت مجمع‌الجزایر بود، اما می‌خواهیم به یک شبکه بزرگ تبدیل شویم و رقابت استان‌ها و واحدها به همدلی و رفاقت در شبکه تبدیل کنیم که همه فکر و تمرکز آنها حرکت رو به جلو است. دانشگاه آزاد به‌دنبال کار صورت‌گرایانه و بخشنامه‌ای نیست و تحول بزرگ را با همدلی رقم خواهد زد.» دکتر طهرانچی با اشاره به برگزاری نشست نهایی‌سازی سند آمایش دانشگاه آزاد، گفت: «این اقدام بسیار مبارک است؛ چراکه می‌خواهد در قالب برنامه تحول و تعالی دانشگاه، داستان «توانا بود، هر که دانا بود» را صرف کند و در این راه باید بدانیم از کجا آمده‌ایم، در کجا هستیم و به کجا می‌رویم. این اقدام شروع کار است و راه بسیاری در پیش داریم. معتقدیم حرکت دانشگاه آزاد براساس سند تحول و تعالی و آمایش و ماموریت‌گرایی، می‌تواند امید را به جامعه برگردانده و جان تازه‌ای به آموزش عالی کشور بدهد.»

دبیر شورای گسترش، آمایش، برنامه‌ریزی و کارآفرینی دانشگاه آزاد در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

هدفمندی آموزش عالی با طرح آمایش محقق می‌شود

مطهره سادات قاسمی
خبرنگار

نشست نهایی‌سازی سند آمایش دانشگاه آزاد اسلامی که از ۲۶ خرداد آغاز شده تا امروز یکم تیرماه در دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی ادامه دارد. در حاشیه این نشست دبیر شورای گسترش، آمایش، برنامه‌ریزی و کارآفرینی دانشگاه آزاد در گفت‌وگو با «فرهیختگان» ابعاد مختلف برگزاری این نشست را تشریح کرده که در ادامه می‌خوانید.

سعید آزادیان دبیر شورای گسترش، آمایش، برنامه‌ریزی و کارآفرینی دانشگاه آزاد اسلامی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» گفت: «موضوع ماموریت‌گرایی آمایش‌محور در حوزه آموزش عالی یکی از دغدغه‌های چندین و چندساله ما در دانشگاه آزاد بوده است. در سه سال اخیر رویکرد دانشگاه آزاد در حوزه سیاستگذاری آموزش عالی کاملا تغییر کرد. به‌عنوان مثال درگذشته ما یک شورای گسترش داشتیم و یک شورای برنامه‌ریزی که به‌طور مستقل از یکدیگر سیاستگذاری می‌کردند. از سه سال قبل با تدبیر رئیس دانشگاه آزاد اسلامی این دو شورا با عنوان گسترش، آمایش، برنامه‌ریزی و کارآفرینی ادغام شدند.»

وی ادامه داد: «هدف از این اقدام این بود که اگر قرار است گسترشی در هر حوزه از آموزش عالی رخ دهد، مبتنی بر آمایش یعنی نگاه اقتضامحور و حل مساله باشد. اگر قرار است در هر زمینه‌ای از جمله بازنگری سرفصل دروس یا ایجاد رشته‌های جدید و بین‌رشته‌ای تصمیمی اتخاذ شود، در راستای کارآفرینی باشد. یعنی دانشجویان دانشگاه براساس شاخص کارآمادگی -که بسیار شاخص مهمی به شمار می‌رود و به نحوی می‌توان گفت که شاخص ابداعی دانشگاه آزاد اسلامی برای ارزیابی فارغ‌التحصیلان خودش است- بتوانند در کمترین زمان بعد از فارغ‌التحصیلی به بازار کار و اشتغال وارد شوند.» آزادیان گفت: «اشتغال صرفا مربوط به استخدام در مراجع رسمی به صورت کارمند نیست؛ رویکرد اساسی باید این باشد که به جوان مهارتی را آموزش بدهیم که بتواند براساس این مهارت برای خودش کسب‌وکاری را مهیا کند. این مساله آمال و آرزوی بسیاری از خانواده‌هایی است که فرزندان خود را برای تحصیل راهی دانشگاه می‌کنند. اگر در حال حاضر اشتیاق خانواده‌ها و جوانان برای حضور در دانشگاه کاهش یافته است و صندلی کلاس در برخی از رشته‌ها خالی می‌ماند به‌خاطر این است که ما نتوانستیم در بازار کار، اشتغال، نیازهای کشور و آموزش ارتباط ساختارمند و صحیحی را ایجاد کنیم.» دبیر شورای گسترش، آمایش، برنامه‌ریزی و کارآفرینی دانشگاه آزاد با اشاره به سخنان مقام معظم رهبری در رابطه با آموزش عالی در کشور بیان کرد: «رهبر انقلاب که در دیدار با دانشجویان مطرح شد به نوعی آموزش عالی را مورد عتاب و خطاب قرار دادند که چرا دانشگاه‌ها فارغ‌التحصیل بیکار و عصبانی را تحویل جامعه می‌دهند. این سخنان رهبری نیاز توجه جدی به ماموریت‌گرا کردن آموزش عالی در راستای اقتضائات و نیازها را چندبرابر می‌کند. البته که تذکرات ایشان فقط مربوط به امسال نیست و اگر نشست‌هایی که با حضور اصحاب آموزش عالی در ۱۰ سال گذشته برگزار شده است را مرور کنیم، متوجه خواهیم شد که بحث هدفمند کردن آموزش عالی همواره جزء موضوعات مورد اشاره و تذکر بوده است.» وی با اشاره به طرح آمایش دانشگاه آزاد گفت: «از سال ۱۳۹۹ که عنوان شورا به‌عنوان گسترش، آمایش، برنامه‌ریزی و کارآفرینی تغییر نام پیدا کرد، با در نظر گرفتن اقداماتی که در عرصه ملی مانند سند ملی آمایش انجام شده بود، ظرفیت‌هایی که وجود داشت، نیازهایی که احساس می‌شد و البته اقتضائاتی که دانشگاه آزاد به‌عنوان یک نهاد آموزش عالی غیردولتی داشت، یک بازتعریفی از مفهوم آمایش در آموزش عالی با محوریت دانشگاه آزاد انجام دادیم و ۱۷ خرداد ۱۴۰۰ طرح ماموریت‌گرایی آمایش‌محور را ابلاغ کردیم.»

آزادیان تصریح کرد: «در همه استان‌های کشور یک حرکت جدی در این راستا شکل گرفت و در همان سال اطلس آمایش آموزش عالی در استان‌های مختلف کشور را نهایی کردیم. این اطلس شامل دو بخش عمده است. یک بخش شناسایی ظرفیت‌های درون دانشگاه و بخش دیگر شناسایی ظرفیت‌های پیرامونی اعم از مباحث اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، جمعیت‌شناختی و موضوعاتی از این قبیل است که جمعا ۵۷ قلم آماری می‌شود.» وی با اظهار تاسف نسبت به وضعیت مدیریت داده در کشور اظهار کرد: «متاسفانه وقتی ما به سیستم حکمرانی کشور به‌عنوان مرجع این داده‌ها مراجعه کردیم، کمی از بسیار یافتیم! این یک هشدار است. این سوال پیش می‌آید که در نظام حکمرانی کشور موضوع داده با اهمیت است یا خیر؟»

دبیر شورای گسترش، آمایش، برنامه‌ریزی و کارآفرینی دانشگاه آزاد در ادامه افزود: «اطلس آمایش در استان‌های مختلف شکل گرفت. در آن بازه زمانی ما کتابچه‌ای را برای هر استان استخراج کردیم. منتها بحث اصلی طراحی سامانه‌ای بود که بتواند تمام اقتضائات و نیازهای کشور را شامل شود که در چندماه اخیر سامانه آمایش را نهایی کردیم. الزام این اقدام به‌روزرسانی داده‌های آمایشی و بارگذاری آنها در سامانه بود که با یک حرکت جدی طی سه ماه گذشته در تمام استان‌ها این مساله شکل گرفت.» وی با اشاره به نشست ۶ روزه نمایندگان آمایش استان‌ها گفت: «در نشست ۶ روزه‌ای که در دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی برگزار شد، یک شبکه انسانی توانمند از کل کشور مشغول کار جدی و شبانه‌روزی هستند. افراد مختلفی از این برنامه بازدید کردند و از دیدن این عزم جدی و تلاشی که برای یک هدف متعالی یعنی تحول در آموزش عالی و تغییر ریل آموزش عالی در بین اعضای هیات‌علمی و کارکنان دانشگاه در استان‌های مختلف شکل گرفته است، به وجد آمدند. همه این افراد از اعضای هیات‌علمی و کارمندان دانشگاه‌های آزاد اسلامی با مراتب مختلف هستند که با دغدغه‌مندی وارد این حوزه شده‌اند.»

وی ادامه داد: «اقدامی که در این نشست رخ داد، اعتبارسنجی بود. بخش عظیمی از داده‌ها در استان‌ها تکمیل شده بود و در این نشست احتمال خطاها بررسی و گوشزد شد. افراد این نشست صرفا نمایندگانی از یک استان هستند در حالی که کل واحدهای استان نقش پشتیبانی از آنها را ایفا می‌کنند و در واقع تمام واحدها درگیر این طرح هستند. با سختگیری‌هایی که در رابطه با اعتبار داده‌ها اعمال شد تا روز چهارشنبه سند ۱۵ استان‌ها آماده ارائه شده است.»

آزادیان گفت: «سند تحول و تعالی دانشگاه یکی از اقدامات بسیار موثری است که در دانشگاه آزاد پایه‌ریزی شد و مورد تصویب هیات امنای دانشگاه آزاد نیز قرار گرفت. یکی از ارکان اصلی و بستر اجرایی سند تحول، سند آمایش و ماموریت‌گرایی است. گام اول که اطلس آمایش و سامانه آمایش است را تکمیل کرده‌ایم، اما یکی از مسائل جدی که در گام دوم داشتیم در بحث ناحیه‌بندی بوده است. هنگامی که وارد سیاستگذاری علمی و فناوری می‌شویم، ابتدا باید منطق آن را نهایی کنیم. وقتی وزارت بهداشت طرح آمایش را بررسی و سند را نهایی کرد، منطق را بر این گذاشت که کل کشور را به ۱۰ منطقه تقسیم کنیم. وزارت علوم هم در ابتدا ۱۰ منطقه را پذیرفت و پس از آن ۳۱ استان را تصویب کرد.» وی ادامه داد: «دانشگاه آزاد اسلامی در سال اول به این جمع‌بندی رسید که منطق ۳۱ استان هم جوابگو نیست. برای مثال استان هرمزگان دو بخش دارد؛ یک بخش جنوب که سمت دریا است و اقتصاد دریا بر آن حاکم است و یک بخش شمال که بخش کشاورزی است و قطعا یک نسخه واحد برای این دو بخش امکان‌پذیر نیست. به همین جهت دانشگاه آزاد یک ناحیه‌بندی جدید را ارائه داد. در بررسی‌های اولیه ۸۱ ناحیه تصویب شد، اما درنسخه نهایی سامانه آمایش یک بازنگری مبتنی بر داده‌ها بر نواحی نیز خواهیم داشت. به هرحال از نظر ما ۳۱ ناحیه صحیح نیست و تقسیم‌بندی براساس ۸۱ ناحیه اقدام منطقی‌تری است، این ناحیه‌بندی مبنای سیاستگذاری و نگاه ماموریت‌گرایانه ما خواهد بود.»

دبیر شورای گسترش، آمایش، برنامه‌ریزی و کارآفرینی دانشگاه آزاد بیان کرد: «تا پایان این نشست تمام سندهای آمایش تحویل گرفته و وارد مرحله راه‌اندازی سامانه خواهیم شد. همچنین نهایتا تا یک ماه آینده از این سامانه رونمایی خواهیم کرد. این پیام امید بخش را به جامعه علمی کشور می‌دهیم که اگر می‌خواهید قدمی با نگاه ماموریت‌گرایی و اقتضایی را در راستای حل مسائل کشور برداریم، به صورت جدی نیازمند این زیرساخت هستیم. دانشگاه آزاد اسلامی در این زمینه پیشرو است. مهم‌ترین دستاورد این نشست، جوشش، همدلی و همزبانی بین شبکه انسانی دانشگاه آزاد است. امیدواریم از این تحول‌خواهی در راستای اجرایی‌شدن سند هم استفاده کنیم.»